

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

ก

บทคัดย่อภาษาไทย

จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ข

สารบัญภาพ

ฉ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

1

1.2 คำถามการวิจัย

4

1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา

4

1.4 ขอบเขตการศึกษา

5

1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.5.1 เพศ – เพศสภาพ

5

1.5.2 ความเป็นผู้หญิง

9

1.5.3 ความเป็นแม่

12

1.5.4 ร่างกายทางการเมือง

18

1.5.5 กระแสความนิยมนมแม่

23

1.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

29

1.7 ระเบียบวิธีวิจัย

32

บทที่ 2 บริบทของกระแสความนิยมเรื่องนมแม่ในสังคมไทย

2.1 หลักการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่

38

2.2 อุดมการณ์ของความเป็นแม่และค่านิยมการให้นมแม่ ในสังคมไทย

40

2.3 กระบวนการเติบโตของกระแสความนิยมเรื่องนมแม่

42

2.4 นโยบายของรัฐบาลไทยกับการใช้พื้นที่ทางการแพทย์ในการส่งเสริม

44

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

2.5 การเปลี่ยนแปลงค่านิยมเกี่ยวกับการให้นมแม่ในสังคมไทย	51
2.6 เงื่อนไขชีวิตของผู้หญิงไทยปัจจุบันที่สัมพันธ์กับความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	55
2.7 การใช้พื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตในการระบายความรู้สึกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องนมแม่	56

บทที่ 3 ประสบการณ์ความเป็นแม่

3.1 พี่รัตน์ : คุณแม่ที่ตกอยู่ในกระแสความนิยมนมแม่อย่างเข้มข้น	60
3.2 พี่ไก่ : ประสบการณ์การเลี้ยงลูกที่มีมาก แต่ไม่เป็นไปตามกระแสความนิยมนมแม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน	73
3.3 พี่อู๋ : คุณแม่พยาบาลกับความมั่นใจในความรู้ของตนมากกว่ากระแสของสังคมที่นิยมนมแม่	83
3.4 พี่อุ้ย : คุณแม่วัยใสกับการที่ต้องทำงานเพื่อเศรษฐกิจของครอบครัว	91
3.5 พี่ต้อย : เมื่อพื้นที่ทำให้แรงกดดันของกระแสความนิยมนมแม่ลดลง	101
3.6 พี่นุช : คุณแม่พยาบาลที่ถูกความกดดันจากความรู้ทางการแพทย์ของกระแสความนิยมนมแม่ในพื้นที่ของตน	107

บทที่ 4 กระบวนการสร้างกระแส การให้ความหมาย การตีความ และกระบวนการตอบโต้

กระแสความนิยมนมแม่

4.1 กระบวนการสร้างทางสังคมของกระแสนมแม่	116
4.1.1 การสร้างกระแสทางสังคมผ่านนโยบายสาธารณะ	116
4.1.2 การสร้างกระแสทางสังคมผ่านสื่อ	121
4.1.3 การรณรงค์เพื่อให้เกิดกระแสความนิยมนมแม่	124
4.1.4 การสร้างกระแสความนิยมนมแม่ผ่านวาทกรรมความเป็นแม่	125
4.2 เสียงสะท้อนต่อกระบวนการสร้างกระแสความนิยมนมแม่	127

ฉ
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.1 เสียงสะท้อนของแม่ต่อนโยบายของรัฐ	127
4.2.2 เสียงสะท้อนของแม่ต่อวิธีปฏิบัติการของโรงพยาบาล	131
4.2.3 เสียงสะท้อนของแม่ต่อวาทกรรมความเป็นแม่	134
4.3 วิธีปฏิบัติการต่อกระบวนการสร้างกระแสนิยมนมแม่ ของแม่ผู้มีอุปสรรค ในการให้นมบุตร	135
4.3.1 การปรับตัวไปตามกระแส	135
4.3.2 การปรับตัวต่อต้านกระแส	136
4.4 ปัญหาหรือเงื่อนไขของแม่ที่ไม่สามารถให้นมลูกได้	140
4.4.1 เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการทำงาน	141
4.4.2 เงื่อนไขทางด้านร่างกาย	143
4.4.3 ปัญหาจากความเครียดที่ไม่สามารถให้นมลูกได้	144
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 บทสรุป	147
5.2 ข้อเสนอแนะ	149
บรรณานุกรม	150
ประวัติผู้เขียน	155

1. กรอบคิดในการศึกษา

31

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved